

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Franciškanova ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglas: Prostor 1 mm x 56 mm po K 1.50. Uradni razglaš, posilno ter nobe isti prostor K 2.—. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrt leto K 60, za mesec K 20. Za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Ameriko K 360.

Reklame: oje za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Franciškanova ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Na delo za naše časopise!

Zadnje volitve so prinesle JSDS v Sloveniji jako leno. Prav zadovoljive uspehe. Stranka je dobila pri teh volitvah veliko mandatov. Kakor še nikdar prej in mnogo več glasov. Kakor smo jih bili valeni iz prejšnjih let.

S ponosom lahko trdimo, da strankini uspehi niso v zadnji vrsti zasluha strankinega časopisa. Res je in ne omorekamo temu, da e tudi ustna agitacija izvršila svoje delo s'ama. da je vsak še tako skromen agitator naše stranke marljivo in zadovoljivo vršil svojo dolžnost. a ravno tako je res, da so tudi naši listi vršili svojo dolžnost v polni meri.

Razloček med ustmeno agitacijo in med listom je na velik: Agitator pride, ostane eno uro ali dve in zonet pr. list pa ostane. List je vsakdanji agitator. nujni lista ne brenena. Pošta prinese vsak dan agitatorja v hišo. In ne samo agitatorja — to je puštrajsko stvar. ampak list ljudstvo stalno uč. list obrani duševno zvezo med strankinimi pristali. Kolikor močnejša in tesnejša je ta zveza. toliko močnejša, kropejša in solidnejša je stranka.

Zato pa je sveta dolžnost vsakega pristasa naše stranke, da podpira naš. ampak svoj lastni list. iz katerega bo družal dan za dnem kot iz bogatega vira vse, kar mu je treba vedeti v političnem, gospodarskem in strokovnem oziru.

Samo na ta način se da obdržati duševna vez med njim in med stranko.

Kierkoli je to mogoče, naj bo ta vez dnevna. Kier pa to ni dosegljivo, tam naročate vsaj tednik ali strokovni list.

Glavno orožje in glavna pomoč v političnem boju, ki nikdar ne preste, ampak se nadaljuje vsak dan te seveda dnevnik. Mi slovenskega glavnega glasila JSDS »Naprej« a ne hmo hvalili sami. Samohvala je vrda. Toľko pa lahko rečemo, da je list dober, da zadovoljuje vse našažnejše potrebe dnevne politike, toda bil bi lahko še veliko boljši, če bi stal število listov. ki so naročeni na list. le v količinski ugodnem razmerju do lenega in impozantnega števila naših volilcev.

To število je treba spraviti v sklad. Mi moramo delati z vsemi sredstvi, in tu pride v prvi vrsti v poštev časopisje, da se število naših volilcev do prihodnjih volitev ne bo zmanjšalo, ampak povečalo.

Eno glavnih takih sredstev je širjenje našega glavnega glasila »Naprej«.

Na tri načine lahko pomorete da se vaše glavno glasilo razširi poveča in okrepi:

List potrebuje v prvi vrsti sotrudnikov.

V naših vrstah je mnogo intelektualcev, ki zna delati, a na žalost ne dela dovolj, kakor bi lahko. Upamo da bo posle bolj. Toda tudi prostost delavca naj se ne plaši manjati za list nar vrstic. Res, da ne bo vse tiskano kar nam bodele poslali, ker nam prostor ne dovoljuje vsega, mnogo bo pa le. Tudi informacija ali obvestilo je važno!

Dalje bo listu mnogo pomagano z inserat ali oglasi. Naš list je ravno tako razširjen kot vsak drugi in n'če naj se ne boji, da se boje njegov oglas družod več bral kot v vašem lastnem listu.

Glavno pa je, da pridobite listu kolikor mogoče novih naročnikov. Na podlagi volilnih rezultatov, ve danes lahko vsak kit so naši volilni glasovi in hier so naši volilni glasovi ne sme nikjer manjkati »Naprej«! Ako pa ne zmore naročiti en sam, naj se združita dva, ali na trile ali več ampak »Naprej« ne sme manjkati v nobeni vasl, kier le bilo jemalo naših volilcev.

Kierkoli se nahajajo naše krajevne ali strokovne organizacije, naj ne skrbe čim prej da se uvede natobsežnejša agitacija za nabiranje naročnikov »Naprej«. Kier pa krajevnih organizacij še ni, tam naj se prireda shodi, katerih namen naj bo dvojen: prvič ustanoviti krajevno organizacijo družic na nabiranje naročnikov za »Naprej«. Oni pa, ki vsled težkih materialnih razmer ne morejo naročnine za glavno glasilo, oziroma za dnevnik, naj naroče vsaj tedensko liste.

Vse naše zaupnike in krajevne organizacije na prosimo da vredo vsem ki bi se radi informirali bodisi zaradi dobisovanja, bodisi zaradi oglaševanja (inseriranja) ali zaradi nabiranja naročnikov drage volje na svojih mečeh na roko.

Z združenimi močmi bomo dosegljivo mnogo. Učimo se od svojih nasotrudnikov, ki predohno poznajo vsiljanski nomen dnevnega časopisa in žrtvujejo za njegovo vzdrževanje oziroma svote. Mi ne razpolagamo z velikim denariem, zato na mora tega nadomestiti vztrajno in neumorno agitacisko delo za naše liste, sicer ogromnemu navelu nam nasotrudni strank na nas ne bomo tako lahko kos.

Sodrugi in sodružice! Kmetie in delavci! Delajte z vsemi močmi, da se naš dnevnik »Naprej« kolikor mogoče razširi. Naročate berite, prinočajte in agitirajte. Zlasti sedaj, ko se bliža novo leto in je navada naročnine obnavljati nikar ne pozabite, da imate svoj dnevnik in svoje tednike! Po volilni zmazi mora priti tudi časopisna zmaza!

vo postopanje po direktivah delo po predložit: za gospodarski obrat, zlasti vodstvo, že se izroči birokraciji, je na tak aparat v škodo.

Končno: Birokratizacija je za razvoj zasežen gospodarskih nanov zaradi tega tako usodna ker vsaka birokracija privlači nase zopet birokratične narave, prav tako kakor vsako svobodno in duhovito vodeno podjetje — seveda vsa privatna podjetja niso taka — vabi k sebi gospodarsko obdarjene osebnosti. Čim hitša je birokratizacija, tem močnejša je tudi njena melhanika.

Če bi bila socializacija isto z birokratizacijo, potem bi lahko smatralo že kar vnanje kot nezanesljivo. Zaraditvega ne brenhaio označevati nasprotniki socializacijo kot podražvljenje, to je kot iznemembo v ostan državne sile in oblasti, katere stebri sta bili odnekad. Beseda podražvljenje na moti. Ni vsako podražvljenje to se pravi prenos na vsakokrat v državi gospodujočo »splošnost« birokratizacija. Država je v svoji obliki prav tako malo kot kaka druga družabna oblika po svojem značaju kaj stanovitega. Avtoritativna oblastna država je sociološko nekaj drugega kakor narodna delovna država, da rabim ta izraz Antona Mengera. »Socializacija« avtoritativno oblasne države smo spoznali v vojni doveli: mislino gospodarstvo ob čim strožji volaški oblasti: koncentraciji. Socializacija »narodne delovne države« daleč nima namena, da ustvari nove oblasti. Nasprotno to je: za demokratizacijo organizacijo narodnega gospodarstva in za delovno ljudstvo. Ta seveda ne more — s tem prihajamo zopet k vrašanju organizacije — neposredno voditi gospodarstva. Tudi ta mora vzpostaviti organe kakor vsak gospodarski sistem. Toda ti organi ne bodo samostojno gospodujoči podjetniki, katerim je edini namen produkcije čim več dobidek, ne birokrati, katerim je vse uradno nra in tankovestno izpolnjevanje predpisov v zadoščanje, češ, da so vestno izpolnili svojo dolžnost. Če vprašamo danes, kie so ti novi socialni voditelji, moremo že v nekaterih industrijah pokazati na take osebnosti. Seveda ne v vseh industrijah, ker danes še živimo sredi kapitalističnega gospodarstva, ki le ustvarilo žele podjetnika in delotemalca, ne pa še tina voditelja za vodstvo socializirane industrije. Imamo na pot, da izvolimo voditelja za socializirano industrijo in ga izvežbamo — kar se more zgoditi le v organizaciji, ki to zahteva. Ta organ so samoupravni odbori Beseda samoupravni odbor ima danes no vse pravice slab pomen, ker imenovani »paritetni« samoupravni odbori v resnici nič ne morejo postati, razen novo boljšice na katerem se podjetnik priti misli skupnega gospodarstva — kakor pač drugače ne more biti: z uspehom — bore. Podjetnik sedi še v vseh obratih, je odgovoren za prosoch, njegov kapital dela, nosi morebitne izgube: sam je strokovnjak, sebi nasproti ima same zastopnike, ki mu niso kos. Ne zastopnik javnega interesa, ne delavci in nastavljeni se ne morejo lotiti odločilnih vrašani ne da bi jih podjetnik informiral, to je da ne bi razmere presojal s svojimi očmi. Obravnave socializacične komisije o vplivu teh samoupravni odborov v premerovništvu, so to jasno pokazale Navidezna »pariteta« je le to: da se podjetnik nemižalo narkrat na leto in razpravljalo s partnerji ki jim ni mogoče, zanonasti notranji ustroi, celo ne tuj bistvenosti industrije. Da postane samoupravni odbor za življenje sposoben organ socializacije, se mora nasprotstvo, ki danes ovira samoupravne odbore in im jemlje možnost da dela, odstraniti s tem da se odpravi interes podjetnika na dobičku. To namerava predlagati nem-

ška socializacična komisija. Predlog ne pomeni ne podržavljenje ne birokratizacije, nego le prenos produkciskih pomočkov v roke družbe. Če misel da je taka socializacija potrebna, prodre, tedaj je v zvoraj navedenem obsevu tudi takoi izvedljiva. Zakaj organizacična stran vrašanja danes ob najvišem stajni razvoju industrije ni več nerešljiva

Beseda o organizaciji.

Socialistična stranka mora biti sestavljena iz socialistov. To je menda tako jasno, da ni treba dokazovati. Toda — kdo je socialist? Marsikdo postavlja stvar na glavo pa misli: Socialist je vsak pristaš socialistične stranke. To se sliši tako, kakor da bi bilo zelo naravno. Pa je vendar zmotna. Nasprotniki se lahko zadovoljujejo s tem, da smatrajo za republikanca človeka, kog lasuje pri volitvah za republikanske kandidata, za demokrata pa tistega, ki daje svoj glas demokratičnemu kandidatu. Tako skromna pa ne sme in ne more biti socialistična stranka. Od tistega, ki hoče veljati za socialista, se mora zahtevati mnogo več.

Prvo, kar se je že mnogokrat naglašalo, je organizacija. Socialist mora biti organiziran. Socialna demokracija je politična stranka; socialist mora torej biti politično organiziran. Kdor ni politično organiziran, ni socialist in nima pravice, imenovati se tako, pr če bi zabajal na vse shode, če bi bil najvestejši član svoje strokovne organizacije in če bi nosil najbolj rdeče kravate.

Socialist mora biti politično organiziran. To je prvi pogoj, ki se mora na vsak način izpolnjevati. Tu ne opravičuje noben izgovor.

Zakaj?

Socialistična stranka je stranka delavstva. To je vse drugače, kakor pri drugih strankah, v katerih je merodajno vodstvo. Politično združeno delavstvo — to je socialistična stranka.

Združitev pa ne sme viseti v zraku: Taka mora biti, da se lahko vidi in prime. Stalna mora biti. Taka, da se lahko zanaša sama nase. Taka združitev pa more biti le organizacija.

Pravimo: Združitev zavednega delavstva je socialistična stranka. Združitev pa seveda ni več vredna, če je le na svetu, kakor kup desek ali prsti. Namen te združitve je delo, in sicer tako delo, s katerim se najbolj gotovo dosežejo cilji. Torej taka združitev, ki spoznava svoje cilje, ki najde pot in sredstva in ki lahko uravnava delo tako, da pride po določenih potih z najuspešnejšimi sredstvi do pravega cilja. Ziva združitev! Taka celota, ki dela z vsemi udji, z vsemi čutili, z vsem umom za skupni cilj. Taka celota, ki na vse ude, vsa čutila, ves razum.

Delo za skupni cilj je raznovrstno. Le tedaj se more opraviti, če se primerno razdeli in če vsako pravlja svoje delo tako, da se delo vseh udov natančno ulema.

Le v organizaciji je to mogoče. Zato je organizacija predpogoj smotrane socialističnega dela in zato mora biti socialist politično organiziran.

Zakaj politično?

Socialna demokracija je politična stranka. Ona ima opravljati politične naloge delavstva. Kapitalizem gospoduje v sedanjih družbi s svojo gospodarsko močjo; toda oblika te moči je politična in dokler mu je delavstvo na tem polju ne izvije iz rok, se ne more osvoboditi. Delavstvo mora dobiti politično moč v svoje roke; tedaj seš jo lahko dalo družbi tisto obliko, ki jo potrebuje.

Do politične moči ne more delavstvo priti drugače, kakor s političnim bojem. Političnega boja ne more voditi drugače, kakor s politično organizacijo.

Kdor ni član politične organizacije, je torej za socialistično stranko toľko vreden, kolikor muha, ki leta po zraku pa se sedaj sedaj zdaj žia.

Kdo naj se bojuje za delavce, če se ne bodo bojevali delavci sami? To naj bi predurili tisti, ki se radi pobahajo: »So-

cialisti sem! — ki pa niso člani politične organizacije in se brigajo zanjo toľko kakorlikor za lanski sneg.

V čem je moč socialistične stranke? Ne v mnogih takih, ki nosijo rdeče kravate in se bitjejo po prsih, ampak samo v organizaciji. Deset organiziranih, ki so zavedani, ki izpolnjujejo svoje dolžnosti in opravljajo socialistično delo, je več vredno, kakor sto kričavec.

To naj premislijo naši delavci: po tem naj se ravnaio. Kdor ni politično organiziran, ni in ne more biti socialist.

Strasne številke iz Avstrijske republike.

Avstrijska strokovna komisija je podala na londonskem kongresu mednarodne strokovne zveze sopenice, ki govori strašen govor o sejanem položaju avstrijskega ljudstva.

Vzrok sedanje bede je v prvi vrsti seveda svetovna vojna, toda glavni krivci tiči v sainteermainski mirovni pogodbi, ki je deželo z ogromno industrijo, a nebrimerno manjšim priradnim bogastvom zlasti pa na poljskih pridelkih navezala samo nase. Manjka vsega: 520.000 ton žita h' morala država uvoziti leto za letom iz tujine, da dostojno preživi gostu naseljeno prebivalstvo, toda tak uvoz je prerajunalna vlada za bodoče leto na 95 milijonov dolarjev ali 42 in pol milijard avstrijskih kron! In vse take obupne številke država ne more izenačiti s svojim izvozom, ker ji primanjkuje sredstev, da bi mogla izdehnati dovoljno množino industrijskih produktov. n. pr. premoza, ki bi ga moralo biti dnevno 48.000 ton, a ga je komaj 28.000.

Vsa sija gospodarske bede leži seveda na delavstvu, na državnih in zasebnih nameščencih. Povišanje plač ni v razmerju z naraščajočo dražino. Tako je dobival i. 1914 strokovno izvežban delavec na teden 50 kron a možna delavka 12 K; danes dobiva prvi 1100, druga 300 K, torej približno 20 krajen novisek. — Toda kilogram mesa je stal 1914. l. 1,95 K, danes pa 120 K (60 kratno dražjenje!) Za tedensko plačo 36 K si mogoč nared voino na Dunaju kupiti 120 litrov mleka, danes pa za 850 K komaj 8 l!

Posledice teh razmer se kažejo v snobni demoralizaciji in telesnem propadanju ljudstva. Strupene bolezni se širijo s strahovito naprečo in mu glodalno fizično moč. Število smrti je naraslo za 100%, vsak četrti Dunajčan umre n. pr. za tuberkulozo! S tem stoli v obratnem sorazmerju število porodov. V letu 1919 se je rodila komaj ena tretina otrok v prjmeri z letom 1911. In še te otroke je žalost zedati: Od 57.000 otrok, ki so bili za neko rešilno akcijo zdravniško preiskani, je kazalo samo 4637 zadovoljivo zdravstveno stanje. Telesna teža otrok je pod normalno mero: pri petnaestih valencih za celih 15 kg! Pri mladeničih od 15 do 20 leta je poskočilo število na tuberkulozo obolenih za 160 odstotkov.

Tako umira narod in bo izginil če mu ne priskočijo takoi na pomoč. To pa je označeno v svojem bistvu v sklenih besedah sopenice avstrijske strokovne komisije na mednarodno zvezo strokovnih organizacij: revizija mrtvaške porodbe v Sant Germalu in priklonitev Nemčiji! — Dalje na menimo mi tudi v popolnem zdržanju takih nenladnih eksperimentov, kakor je nameščente sedanje nesposobne in brezglave klerikalne vlade proti kateri se je izkazala prejšnja socialnodemokratska vsaj v toľko zmožna, da je zabrajala naraščanje ljudske bede, ki se poraja sedaj snet v vsej svoji strašni nazoti.

Vpšljite zaostalo naročnino za »NAPREJ«, da se Vam njega pošiljanje ne ustavi.

Načelnost socializacičnega vprašanja.

(Prof. Lederer, Heidelberg.)

(Konec.)

Kako socializiramo?

Že v argumentih, ki so običajni vlede izbere gospodarskih danov, ki se naj socializirajo in ki jih je treba odkloniti, oreti nevarnost da se socializacija izvede krivo: z birokratizacijo. Kaj je birokratizacija? Ureditvev gospodarskega obrata kot oblast. Oblast, vseeno, ali v absolutistični ali v parlamentarni državi, označuje, da sme gospodovati že s svoje avtoritete. Zato pa mora biti v svojem delokrogu omejena. Ker se n'no delovanje ne ustavi samoobsebi od volji ljudi, je omejitvev samovolje bistvo. Zaraditvega kontrola nad kontrolo. — Privatni gospodarski obrat ima torej oblast nad ljudmi. Obstati more le, v kolikor se prilagodi ekonomskemu kosmosu. Zaraditvega smemo dopuščati (ob normalnih razmerah), da svobodno dela in gospodari,

Posebni predpisov ni potrebno za privatno podjetje. Ker so torej vsi privatni gospodarski obrati svobodni zato nomeni potrebna kontrola namram oblast, še vedno obremenitev, obrat pa postane tako v primeri s privatnim obratom neobčen. Zaraditvega ne sme biti socializacija preureditev gospodarskega obrata v oblast, kakor je bilo to pri železnicah (na primer iz volaških razlogov).

Dalje: Vsak narod ima svoje birokracijo. Narodni značaj odloča tudi o obliki in intenzivnosti birokratizacije. Seveda, oziromi aparat preobrazuje tudi ljudi: toda nasprotno pa vpliva tudi sposobnost za birokratizem pri funkcioniranju tega aparata. Tu se zopet kaže, kake prednosti je politični upravni aparat zlasti za poslovanje podrejenih organov, stro-

Telegrami.

NACRT O POKRAJINSKIH VLADAH.

Belgrad, 3. Na sedm ministrskega sveta so razpravljali v glavnem o pokrajinskih uradah v naši državi. Ministri so bili edini v tem, da mora biti v naši državi 35 okrožij z 200 do 600.000 prebivalci. Na čelu take oblasti bo stal načelnik ali župan. Skupščine v teh novih okrožjih bi imele mnogo širši delokrog od srbskih okrajnih skupščin po stari ustavi od leta 1903. Upravljalo bi posamezne stroke pokrajinske uprave, in sicer na polju financ, poljedelstva, proučevanja narodnega zdravstva, socialne politike itd. Pri sebi so govorili tudi o potrebi ustanovitve pokrajinskih odborov. Sklenili so, da bodo pokrajinski odbori izvrševali skupno z načelnikom pokrajinskega samouprava. Kakor se zdi bodo ti odbori naravnost najvišji izvršilni organi uprave v dotičnih oblastih. Vprašanje o delokrogu skupščin in odborov se reši še danes. Treba je razpravljati o ostalih členih ustave, ki se nanašajo na sodstvo, vojsko in parlament.

POSLOVNIK KONSTITUANTE.

Belgrad, 3. Včeraj popoldne se je začelo delo za sestavo poslovnika za konstituante, ki bo veljal do tedaj, dokler ne bo zamenjani parlament. Poslovnik bo gotov v nekaj dneh. Govori se da se večina članov parlamentarne odseka strinja z vlado da mora biti novi poslovnik tako izdelan da bo omogočal čim najhitrejši delo v konstituantni in hkrati preprečeval tehnične obstrukcije. Govori se tudi da se bo sprejela v poslovnik točka, da vsi oni poslanci, ki ne bi hoteli sodelovati pri delu konstituante, izgubijo mandat.

POLITIČNE KOMBINACIJE GLEDajo BODOČE VEČINE.

Zagreb, 3. »Hrvat« objavlja iz Belgrade informacije, da so kombinacije v sestavi centralne kakor tudi pokrajinskih vlad predmet slovnih razprav. V radikalnih krogih se trdi, da bi Pašić vsekakor prevzel sestavo vlade. V to svrhu se bo pozalal z manjšimi strankami, da bi se mu tako posrečilo, da sestavi vlado brez demokratov. Rešitev pa se oričakuje šele takrat, ko se bo videlo kakšna bo grupacija strank. Na sestanku s Pašićem in Protićem je zahteval dr. Korošec, da se predsedstvo vlade v Dalmaciji podeli ljudski stranki, in sicer dr. Dubučiću, ker to zahteva izid volitev v Dalmaciji.

»Rič« poroča iz Belgrade da prevladuje mišljenje, da se bo morala sestaviti redna večina po demokratski in radikalni stranki. Temu bloku bi se potem pridružile stranke ki so za narodno edinstvo. Kombinacija o skupnem delu radikalcev in radicevcev je za sedaj popolnoma izključena.

Belgrad, »Balkan« piše, kakor trdi po zanesljivih informacijah da se pri radikalnih obaja tendenca, da stopijo v opozicijo in da nastane demokracija proste roke. Pripravljeni so podpisati novo vlado v vprašanju

ustave. Konstituante v zmislu zakona bo otvoril minister za konstituante dr. Marković, definitivno predsedništvo pa se bo volilo po verifikacijski debati.

SFORZA PRIDE V BELGRAD.

Belgrad, 3. V drugi polovici t. m. bo prišel v Belgrad italijanski minister za zunanje stvari grof Sforza, ki je svoj poset že prijavil do našemu poslaniku v Rimu.

BLOKADA REKE.

Dunaj, 3. Kakor javlja »Politische Korrespondenz«, je kraljevo italijansko poslanstvo naznanilo zveznemu ministru za zunanje posle, da je novelstvo pomorskih čet a vorenjem Jadranu preglasilo efektivno blokado obale svobodne države reške ter otokov Krka in Raba in njih vode. Blokada se je pričela dne 1. decembra ob desetih dopoldne. Nesovraženim trgovskim ladiam se je dovolil potrebn čas, da odločijo.

ČESKOSLOVAŠKI PARLAMENT.

Praga, 3. »Narodna Politika« piše: Včerajšnja pogajanja z Nemci, ki so se vršila v parlamentu, so se razbila ker ni bilo mogoče razpravljati o stvarih, ki so jih Nemci zahtevali. Češke stranke morajo sedaj s potrpljenjem da tudi odločno skrbeti za to, da se pravočasno sprejme proračun, da se izogajemo provizoriju, ki bi ga Nemci tako radi dosežili.

ZA SOCIALIZACIJO.

Praga, 3. K vprašanju socializacije rudnikov izjavlja »Tribuna«, da se bo parlamentarna večina izrekla za socializacijo rudarstva.

Praga, 3. »Čas« javlja, da je uradništvo kovinske industrije izdelalo novo kolektivno pogodbo, ki stoji na stališču socializacije.

KRIZA NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 3. Uradni list priobčujo ostavko kabineta in poveritvo provizoričnega vodstva poslov istemu kabinetu.

IZSELJEVANJE V AMERIKO.

LDU Washington, 3. dec. (Brezlično.) Število oseb, ki prošjo za dovoljenje potovanja v Zedinjene države narašča vsak dan. Transportna sredstva nič več ne zadostujejo. V Palermu čaka 50.000 oseb, da se vkrcajo, dočim se jih more peljati v Ameriko mesečno komaj 2.000.

RAZNE VESTI.

Pariz, 3. V Madridu stavka tisoč predniških delavcev. V Barceloni so bile velike demonstracije ob pogrebu bivšega poslanca Leyretea, ki je bil žrtve zavratnega napada. Stavka se odni nadaljuje. V Saragosi so morali v skladnih tvornicah na poveljje namestništva delavci zopet na delo.

Pariz, 3. Socialistična poslanka Boncour in Plume sta poslala ministrskemu predsedniku Leyguesu in madžarski vladi brzojavko, v kateri prosita za pomilostitve obsojenih komunistov.

Sodrug! Ali se nahaja „NAPREJ“ v vseh javnih lokalih, v katere zahajate?

Politične vesti.

+ Izpremembe v slovenski deželni vladi. G. dr. Žerjav je že pred nekaj dnevi odstopil kot poverjenik za pravosodje. Na njegovo mesto bo imenovan kakor poroča »Jutro«, g. dr. Ravnljar, dosedanj poverjenik za socialno skrbstvo. Kot poverjenik za socialno skrbstvo na postane g. Adol Ribnikar.

+ Tuji diplomati v Belgradu. Romunski poslanik na našem dvoru g. Emanada je posejil ministrskega predsednika dr. Vesniča. Vzrok tega poseta je prihod romunskega zunanlega ministra Take Ionescu v Beograd. Take Ionescu pride v Beograd najbrže v drugi polovici decembra. Pričakuje se tudi obisk bolgarskega ministrskega predsednika Stambolličkera.

+ Francoski poslanik pri Vesniču. Francoski poslanik se je takoj po izidu volitev prišel zaopredoma javil pri Vesniču in se zelo »zanimal« za volilni rezultat. — Hm hm! Nemci so v takih slučajih rekli: G'spangen's was? — Posebno se je interesiral za izid volitev na Hrvaškem, zlasti za Radića. O tem bi mu pa utegnil neki njegov kolega povedati kaj več. Tudi pa mi ne rečemo nič: g'spangen's was — sicer bo zopet politična preiskava.

+ Klerikalci in opozicija Vestí o držanju SLS v bodoči konstituantí so protislovne. Dočim javljajo iz Belgrade da dr. Korošec pridno konferira z različnimi voditelji strank ki pridelo v obzir za stvarjenje večinskega bloka v konstituantí piše na drugi strani »Večerni list« pod značilnim naslovom: »Pred važno odločitvijo«. »Z našimi načeli (avtonomija itd.) je združena usoda vsega našega pokreta. Zato smo mnenta, da za stranko ne more biti prav nikakega dvoma, kako in kam naj se odloči. Naj pride kar hoče. — mi ne smemo omestiti niti za las od tega kar smo tramo da je za nas, za našo deželo za naš pokret nuino in odrešilno. Naš proletarijat bo z navdušenjem pozdravil boji ki ga bo stranka začela in z vrisokajnim srceom bo pozdravil opozicijo. — To se glasi čisto drugače kakor belgrajske vesti. Iz tega protislovja sledi da se je vendar v klerikalnih vrstah pojavilo malo nesoglasje med tistimi ki pripadajo bovišnji struji in katere zadnji trenutni neuspehi precej boli in neče. In da med tistimi, ki bi vkljub zadnjemu političnemu neuspehu še vseeno radi ostali pri — koritu. To je čisto zanimiva vojska.

+ Značilno za razvoj razmer v Jugoslaviji kot enotni definitivno obstoječi državi je dejstvo, ki se je zelo jasno izrazilo tudi pri volitvah v konstituante, dejstvo namreč, da so vse, takozvane izvenstrankarske skupine s svojimi kandidaturami propadle (izvoljen je bil kot izvenstrankar samo dr. Trumbić). Značilno pravimo, pa povsem naravno, kakor je naravno tudi to, da je rečeno, tudi Hrvatska zajednica, stranka, ki se je naslanjala na gesla tradicije Hrvatske izšla iz volitev zelo slabo. (Dobila je le 11 mandatov.) To dejstvo priča, da se kake »izvenstrankarske« ali

»plemenske« stranke v bodoče v narodno enotni državi ne bodo mogle več vzdržati. Potreba, ki nastane v ekonomski celoti, kakršno predstavlja edinstvena država, je da se stranke preusujejo v smer izključno gospodarske narave. To so povsem jasno pokazale volitve, kjer besede državoprapnostnosti, o centralizmu, federalizmu, avtonomiji, niso prav nič vlekile. Težiče, ki se je do pred najnovejši čas, nahajalo v polje ekonomskega in socialnega vprašanja. Naš socialno demokratični program temelji že od vsega početka na gospodarski podlagi, zato je tudi trajen za vsa doba kapitalistične produkcije tj. do ustvaritve socialističnega družabnega reda, dočim se druge stranke in stranke »dnevno« izpreminjajo in menjavajo. Razvoj gre s pospeškom v tisto smer, ki jo predvideva socializem.

+ Radikalci hočejo razširiti parlamentarno zajednico. Radikalna belgrajska »Tribuna« upa, da se bodo Bunjevci in muslimani pridružili radikalcem in prav, da in izključno, da bodo Radicevec tudi pozvani v vlado.

+ Komunistično »Radničke novine« izjavljajo, da se bodo komunisti udeleževali dela v konstituantí.

+ Izid volitev v varaždinski županiji in v Medjimurju. V volilnem okrožju varaždinskem z Medjimurjem je glasovalo 65.001 volitev. Hrvatska zajednica je dobila 2330, demokrati 2855, komunisti 2096, socialni demokrati 2064, klerikalci 2463, seljaška stranka 51932, frankovci 1261 glasov. Izvoljeni so bili: 1 demokrat (minister Krizman), 1 klerikalec (dr. Velimir Deželić) in 11 kandidatov seljačke stranke, med njimi kot nositelj liste Stjepan Radić.

+ Naknadne volitve. Riječ poroča iz Belgrade: V sornorskem okrožju imajo radikalci en mandat manj, ker se morajo v nekaterih občinah še vršiti volitve. Ta mandat dobe skoraj gotovo socialisti. Naknadne volitve se bodo vršile v Doboju in Visokem (v sarajevskem okrožju), kjer bodo skoraj gotovo dobili težaki še en mandat.

+ Hrvatska zajednica obeta, da bo podpirala v konstituantí seljačko stranko. Hrvatski zajedničarji že računajo z revizijo svojega programa stranke.

+ Udeležba pri volitvah v Srbiji je bila po poročilih srbskih listov jako slaba. Narod je ostal napram volitvam skoro popolnoma apatičen, ker se od vojnega trpljenja in od neznope drugiče še ni dovolj oporavlil. Tej apatičnosti pripisujejo srbski volitve uspehe komunistov, katerim ni stal nasproti nikak uledinjen meščanski blok.

+ Na patriotsko delo je pozval pred nekaj dnevi predsednik vlade Vesnić srbske in preko teh tudi vse ostale Časnikarje. — V Ljubljani se je temu vabilu kot prvi odzval sedaj uradni list »Rdeči Prapor«.

+ Prestrbljena Reka. Listi javljajo z Reke, da je reška regenza postavila vojno ladjo »Cortellazzo« pred reško pristanišče na stražo, da ne bi moglo ladje uhajati iz pristanišča. Preskrba civilnega prebivalstva Reke z živili je baje zagotovljena. — svedca iz Jugoslavije.

+ Italijanski socialisti o rapalskem dogovoru. V italijanskem parlamentu so pred par dnevi obširno razpravljali o rapalski pogodbi. Minister za zunanje zadeve grof Sforza ki je pri tem podal izjave o katerih smo že poročali. V razpravo pa so

posejali še mnogi drugi govorniki in med njimi tudi socialist Cicotti-Scozzese. Na prvem mestu je protislovil proti rapalskemu dogovoru. Ni no stvarja ničesar drugega kot nov kreditizem. V očidel razmer in v interesu miru pa zahteva, da se naj dogovor kljub temu lojalno izvede. Polaga več važnosti na razpoložente ingoslovanskega naroda v Italiji kakor na na rapalski dogovor. Zahteva sporazum Italije z Jugoslavijo v svrhu nobilitanja angleško-francoskega fevdalizma ob južnem Jadranu. Za narodnostne manjšine se zavzema v tem smislu, da naj bi dobile avtonomije. H koncu izrazi hožazen da te v rapalskem dogovoru kaj za bodoče volne ter naplaša, da nikar ne more odobravati, da se male države in narodi zapostavljajo v pariških pogodbah in to, da naj bi ti narodi služili te kot orodje v imperialistične svrhe veselij. Potrebno je, da se prav vse pogodbe z rapalsko vred revdicirajo na podlagi volje prizadetih narodov.

+ Z madžarsko kraljestvo, Vladna stranka je imela danes konferenco, katere so se udeležili skoraj vsi člani stranke. V imenu izvrševalnega odbora je državal tajnik Mosko stavil predlog, da stoji stranka na načelnem stališču neodvisne narodne kraljevine in da smatra prazmatično sankcijo za novejšavo. Vsi govorniki so se izrekli za neodvisno kraljevino.

+ Cerkevno vprašanje na Poljskem. Povodom razprave o ustavi v poljskem parlamentu se je razvila obširna debata o razmerju cerkve do države. Katoliška stranka napenja vse sile, da bi si izvojevala na Poljskem nekako privilegirano stališče. Zdi se, da bo to tudi dosežta.

Iz stranke.

Seja kraljevnega odbora ljubljanskega bo danes ob 7. zvečer na Turjaškem trgu št. 4-1. Ker je dnevni red izredno važen, se prošjo vsi odborniki, da pridejo točno in zanesljivo.

Sestanek zaupnikov in zaupnic v Ljubljani bo danes ob 8. zvečer na Turjaškem trgu št. 4-1. eStanka naj se udeležijo tudi člani kraljevnega odbora in vsi sodrugi, ki so bili čuvarji volilnih škrinjic. Prosi se za zanesljivo in točno udeležbo.

Nabiralci volilnega sklada, ki so nabirali z blok ali polami za volilni sklad ljubljanske krajevne organizacije, se prošjo, da obračunajo nabrane zneske do nazpoznele konec prihodnjega tedna sodružici Stusenovi, Turjaški trg št. 4-1. Preostale bloke in nabiralne pole je oddati.

Vestnik Svobode.

Dramatični odsek »Svobode« Viš-Glince priredi dne 5. t. m. ob 6 uri zvečer v salonu g. Trauna Miklavžev večer. Darila se sprejemajo v nedeljo od 2 ure do 5 ure v salonu gospoda Trauna. Sodrugji, sodružice vdeležite se tega večera polnoštevilno.

Pevski odsek »Svobode« priredi dne 7. decembra 1920. zabavni večer v veliki dvorani hotela »Union« s sledečim sporedom: godba, petje, šaljiva posta, srečolov in ples. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina 15 K za osebo. Za mnogobrojno udeležbo se priporoča pripravljalni odbor. Obenem pozivljamo vse sodruge pevca, da se pevskih vaj redno udeležujejo.

ZLATOROG

Kdor rabi

„ZLATOROG MILO“

podaljša trajnost svojega perila.

Glavno zastopstvo za Kranjsko: ==

R. BUNC in drug. LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 7.

Prva marib. tovarna mila, preje C. BROS, Maribor.

ZLATOROG

LISTEK.

Zvonimir Kosem:

Požigalec.

Sedela sta na tonli peči in luščila fižol. Hlapec je mislil iz kratke pipe. Jakob pa je poznaval s svojo svo glavo in vledal tonu kako je govo vevit nablane, zibajoče se zunaj pred oknom v ledeni burji, oviral zgodem zimsk' mrak in prodiral čimdalje bolj tudi v sobo. Pod njima je veselo prasketal ogenj: včasih je zaropotalo potem na počasni drsalo iz peči kakor da vleče kdo z burkličami težek tonec: za ognjiščem je v kratkih preslečkih vzdihovalo in nokaševalo. Polagoma se je v sobi stemnilo.

»Kaj misli, baba — ali ne bo prinesla luči? — je bruhnilo vgerate iz Jakoba ko se mu je vsa lablan pred oknom skrila v noč. »Zgovilji s tistimi burkličami v peči da bo navsezadnje vse lence prevrnila... baba nora Pa nolič tenkevca naj bi mi prinesla zraven luči, toliko sem že zaslužil da

nes... sai luščim fižol že od lutra naprej da se mi koža ludi na drstih...«

»Koliko poličev na dan si ga izpil pa tam? Jaka — kaj?« se je obrnil k niemu hlapec. »In ali so ti tam koi s prvimi mrakom že svetil? Da si laže razločeval svojo zamreženo palačo? Ha-ha!... Star si že Jaka, ne dosti mlajši od mene, na govoriš bolj neumnje od vsakega otroka...«

»Kaj ti veš, kako se živi no svetu!« se je pretegnil Jakob in zazdehalo se mu je »Amrak če verlamis ali ne Martinek — lebo je bilo, in dolgočas mi je zdaj... ali razumeš?«

»Dolgočas?« se je poroval hlapec. »Po tistih sedmih letih za zaklenjenimi vratmi in zamreženim oknom, kjer si osivel in okoščenel, da si zdaj boli podoben smrti kakor živemu človeku — na dolgočas? ... Nkar ne misli, Jaka, da imaš otroka pred seboj!«

»Po pravici povedano: še sedem bi jih rad prežvel tankail!« je zabavskal Jakob. »Ali ni to nekaj lepega: nič ni treba skrbeti ne za hrano ne za obleko, ne za kurjavo... Kaj na

nat si človek še želi? Vse mi je bilo tankail povolli... Zdi pa sem tukaj komaj teden dni — pa me že gledate nostrani, kakor da nisem človek amrak zver, ki so io izpustili iz zverniakal!«

Hlapecu se je kihnilo.

»He ti, Jaka — ali me poslušas?« je položil Jakobu svojo lonatsto roko na ramo. »Od samih tvoji čenč se mi je pričelo kihati... Kdo bi te ne vledal nostrani! Sai se ti še fižola ne ljubil luščiti!... Priklati se v hišo, meni nič, tebi nič ne derb dan, ne Bog dai srečo, leže na neč, vse štiri od sebe in vleda v ston ali pa smrti v zid; tako leži vse dni in noči, amrak prvi je pri skledi, kadar se prikažejo mati z ledjo v sobi in zadnji odloži žlico... Ljuba duša — ali si znorel?«

Jakob se je zromko zahohotal.

»Kdo leži? Kdo ne lušči fižola? ... Hudemu spovedniku sem prišel v roke. Pa zaori že enkrat linico. Martinek sai tako vem da ne dobim odveze... Hehoi, stara nehal že enkrat rogovilit pod-meno!, da mi še

peči ne sesmieš, na luč prinesl v hišo luč na polič tolkovca! Jaka je želen!«

»Nikar tako ne krči!« ga je miril hlapec.

Izvelel je iz žena žvenlenko, notegnil ž nio po napetih hlačah navzeor da se je užzala io viaknil navelo v dno ker mu je bila ugasnila in vlek el pri tem cmokale iz nje.

»Poslušaj, Jaka: štirideset let sem že pri tei hiši oa lahko rečem, da ves ta čas nisem toliko prelenaril, kakor ti v teh par dnevih... Mati so dobri, predobri. Ti pa ih samo ležiš. Ali te ni sram?«

»Lušči pa molči!« je brundal Jakob: potem pa je pričel peti:

Jaz sem na revček, faico izubil, izubil, kie bom na, revček, drugo dobil, dobil... Ho-ho... ali ni lep moj bas? Ali ne znam leno peti?«

»Prav imenitno!« se je pošalil hlapec. »Amrak ne boš dolgo predeval, pri nas ne... Povej mi Jaka — kam na misliš zdaj pravzaprav iti? — Sai še menda nisi pozabil, kal so ti

rekli danes zjutraj mati: da izvini od tukaj da takih lenuhov ne marajo Kdaj poides danes ali jutri?«

Da bo zadel tako v živo, tega hlapec ni bil pričakoval, niti nameraval. Jakoba je namah minil smeh: izpustil je behar, v katerem je luščil fižol, s kolen na peč in roke so mu omahnile ob suhih steznih: ves se je tresel od jeze.

»Kaj si rekel? Jaz da bi kam šel? Jaz? Nikoli!« je zamahnil z rokama okrog sebe in žile na vratu so se mu napele. »Kdo ima pravico, da bi me nođij od tod? Ali ti Martinek? Ali ona — stara?... Nihče izmed vaju me ne bo metal skozi vrata... Kaino — prei ko je bil še Mrežar živ, io bilo dobro, ko sem nekaterikrat pomagal tukaj mlati in spomladi o veliki koni garat v vinogradu!... Hal! In zdaj ko je stari umrl ko so se razkropili otroci no svetu in samotarita pri hiši samo še vidva — zdi bi še na peč ne smel sest? Zdal v tei hudi zimi, bi si še rok in noč ne smel ropreti na neč?... Jaz — ki sem bil pobrel tukaj kakor doma!« (Dalje.)

Dnevna kronika.

Poverjenstva se ukinejo? Če bo sprejet ustavni načrt v obliki, kakor ga namerava predložiti vlada konstituenti, potem seveda za mnogobrojna poverjenstva ne bo več mesta, ampak jih bo treba ukiniti. To vprašanje je jako važno za ogromno število uradnikov, ki so sedaj zaposleni pri poverjenstvih, in katerih ekzistenca je vsled tega v negotovosti. V krogih pri poverjenstvih nastavljenih uradnikov se to vprašanje razpravlja z neko gotovo nervoznostjo in prav nič se ne ve, če ne bo naša najbogatejša, a doslej toliko zaničevana Makedonija za marsikoga še — objubljena dežela!

Sedemdesetletnica. Včeraj je slavil eden naših najboljših pisateljev, dr. Fran Detela, svojo sedemdesetletnico. Njegovo književno delovanje nam je podalo že mnogo izbornih knjig zlasti iz ljudskega življenja. Sivolasemu, a še vedno čitemu Disaraju-kličemo: »Na mnoga letala!«

Ljubljanske trgovine so bile pred Miklavžem za božič po navadi jako lepo in okusno opremljene. Letos je tega malo. Zunanega sinita sicer ne pogrešamo, vse je lepo razvrščeno in spodobno postavljeno, ampak — kakovost izloženega blaga! Ta pa je presegla dovoljene meje. Urednik dunajskega tednika »Zeit« je nekdo o Avstriji zapisal besede: »Avstrija je dežela, kjer se odlaga svetovno-zgodovinski šoder!« — Ko bi danes bil v Ljubljani, bi zapisal pri površnem pogledu: »Ljubljana je mesto, kjer se odlaga svetovno-trgovski šoder!« — Mi ne razumemo slovenskih trgovcev, zakaj pokupijo toliko ničvredne robe rayno od Italijanov, ki vendar niso nikaki producenti, ker nič nimajo, ampak samo navadni provizijski agenti za francosko in angleško blago, in to za blago najslabše vrste. Mi mislimo, da bi bilo bolje nekoliko manj političnega vpilja proti Lahom, a nekoliko več smotrnega dela — tako n. pr. kakšen majhen bojkot ni nič napačnega, in gre čisto brez vpliva. Ljubljanski odjemalci bi pa kmalu uvideli, da le ceneje, če kupijo dobro obleko, ki se nosi lahko nekaj let, za 5000 kron, kakor pa če kupujejo italijanski povelj za 2000—3000 kron, katerega moraš čez pol leta zamenjati na kup smeti. — Toliko našim trgovskim »italijanšemu«. Priznamo pa, da le vendarle nekaj trgovcev v Ljubljani, ki vedo, kaj je Simplon-ekspres in ki se vozijo z njim mimo Trsta do originalnih virov. Upajmo, da nam bodo ti prinesli do priložnega Miklavža samo dobre in lepe reči.

Otvoritev državne trgovske akademije v Ljubljani. V soboto, dne 4. t. m. se slovesno odpravi državna trgovska akademija v avil. I. državne gimnazije, Tomazova ulica št. 8, ob 11. uri.

Predavanja na abiturijentskem tečaju se prične v ponedeljek 6. t. m. ob 2. popoldne Redni pouk v I. letniku akademije se prične istočasno.

Dijaštvo iz zasedene ozemlja. Opozarjamo vse dijaštvo iz zasedenev ozemlja, katero namerava vnovariti božične počitnice za obisk svojega doma, da mu da italijanska četeleacija v Ljubljani brezplačen vžum za potovanje pod pogojem da vložijo vlogo najzgodneje do 8. t. m. na naslov podpisanevega odseka kateri bo vlogo predložil na pristojnem mestu. Na pozveje vsolnane vloge se ne bo oziralo. — Šolski odsek Narodneva sveta za neovobno domovino v Ljubljani Pražakova ulica 3. I. nadstropje.

Povišanje dijaških štipendij. Radi mnogobrojnih pritožb dijakov, ki se šolajo v inozemstvu, je ministarstvo za prosveto sklenilo, dijaške ustanove povišati. Govore, da se bodo ustanove zvišale od 250 na 300 frankov. Tozadevni predlog bo minister za prosveto predložil ministrskemu svetu.

Štipendije. Na Osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani se razpisuje šest štipendij po 250 K mesečno, počeni s 1. januarjem 1921 do konca junija 1921 za obiskovalke tega zavoda in sicer za sledeče tehnike: belo in pisano vezanje, toledo, filer, šivane čipke in bisna dela. Ubožne prošilke, katere naj vložijo svoje prošnje s potrebnimi prilozgami pri Osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani do 20. decembra 1920, naj dokazujejo, da imajo v Ljubljani pri sorodnikih ali znanih stanovanje zagotovljeno, da se jih bodo tudi od doma podpiralo in da se hočejo temeljito ene od teh tehnik izučiti za samostojno izvrševanje ženske domače obrti kot življenjski poklic v svojem kraju.

Pokojnine orožnikov. Vsem orožnikom, ki služujejo v krajih Južne Srbije in Črne gore, je notranji minister povišal dotlake za 50 dinarjev mesečno. Poleg tega so se uredile upokojnine vseh orožnikov.

Vsi krajevni interesi se pozivljajo, da se udeležijo kolovadciške obravnave in ogleda novo zgrajenega mostu čez Ljubljano ob Opekarski cesti. Komisija se zbere v ponedeljek, dne 6. decembra 1920 ob 10. uri popoldne na Opekarski cesti ob mostu.

Mestna zastavljavnica postuje od danes dalje zopet v vsem svojem obsegu.

Sprememba voznega reda. Obratno ravnateljstvo južne železnice objavlja: Od nedelje 5. decembra naprej izostane na progi Maribor glavni kolodvor - Dravograd - Meža vlaka št. 416 in št. 417, ki sta dosedaj vozila ob nedeljah in praznikih. Vlaka št. 417 je odhajal iz Maribora ob 13. 20 in prihajal v Dravograd - Mežo ob 15.07. V nasprotni smeri je odhajal vlak št. 416 iz Dravograda - Meže ob 20.06 in prihajal v Maribor ob 21.45. — Dne 6. decembra stopi v veljavo na progi Grobelno - Rogatec nov voznik red, in sicer vozilo nastopni vlaki: Mešani vlak št. 2901 odhaja iz Grobelnega ob 8.30 in prihaja v Rogatec ob 9.53 in mešani vlak št. 2903 odhaja iz Grobelnega ob 16.20 in prihaja v Rogatec ob 17.40. V nasprotni smeri odhaja iz Rogatca mešani vlak št. 2902 ob 5.20 in prihaja v Grobelno ob 6.43. Mešani vlak št. 2904 odhaja iz Rogatca ob 12.40 in prihaja v Grobelno ob 14.23.

Godba invalidov. Invalidski odsek poverjenstva za socialno skrb v Ljubljani namerava osnovati v nekem invalidskem zavodu godbo, za začetek na pihalni. Kakor je znano, je ravno invalidom po zavodih slično razvedrilo nad vse potrebno; poleg tega bi pa to tudi njihov gmojni položaj mnogo izboljšalo. Tudi se vedno priglašajo invalidi, ki bi se radi učili godbe. Zato bi bil najnuj potreben invalid, ki je v godbi teoretično in praktično toliko izvežban, da bi bil sposoben voditi tak orkester. Nagrada mu je zagotovljena. Tozadevne prošnje je nasloviti na Poverjenstvo za socialno skrb, Invalidski odsek v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Nesreča Na Mutl je po nesreči ustrelil Ing. Pitamic, ki je nastavljen v ondodni železarni, svojo nevesto gđc. Vacac. V nedeljo jutraj sta se zaročenca odpravljala v Ljubljano. Ko je stopila gđc. Vacac v inženirjevo sobo, je počel strel in gospodična se je mrtva zgrudila, zadeta od samokresove kroglice v senec. Ing. Pitamic je v trenutku, ko je stopila zaročenka v sobo snažil revolver in se mu je ponestroj sprožil prav v trenutku, ko so se odprla vrata.

Iz vojilne borbe. Vojilna agitacija je bila gotovo najzanimivejša v Bosni s strani muslimanov. Tako so na primer na dan volitev agitirali na sledeči način: »Ta žara radikalna, a ta je demokratska — to je vlaško srbska, ta žara je klerikalna — to je sorabska in za nje ne smeš glasovati. Ta žara je sultanska t. j. naša in v to glasuj!«

Popravek. V št. 272. našega lista je bila priobčena notica »Begunci! Klerikalci nas psujejo s pritepenici, na katero nam je g. Jos. Pretner iz Celja poslal popravek, kjer ugotavlja, da je bolniška blagajna ljubljanska odgovodala stanovanje še dvema strankama, to so vse tri stranke vložile priliz pri sodišču, ki je vsem trem prizivom ugodilo. G. Pretner se tudi ni izrazil, da so pri bolniški blagajni sami begunci G. Pretner ugotavlja tudi, da je bil 28 mesecev v fronti, ter da ima stanovanje, obstoječe iz 2 malih sob, kar je za šestčlansko družino le skromno stanovanje. (Lojalno popravljamo. Op. ur.)

V Zagrebu je bil aretiran uradnik socialnega skrbstva dr. Rajnovič. Aretacija je v zvezi z aferami podkupovanja v stavbnih zadevah.

Ponarajene novčanice po pol dinarja V Zagrebu so se pojavile ponarajene novčanice po pol dinarja. Novčanice so ponarajene zelo slabo, in se zaenkrat ni treba bati, da bi se razširile v večjem številu.

Ambulaterij za spolne bolezni bo v najkrajšem času ustanovljen v Zagrebu. Sedaj se vrši adaptacija prostorov, ki se nahajajo v Petrinjski ulici, v bližini hiše dr. Amruša.

Zidanje stanovanjskih hiš v Zagrebu napreduje. Občna zida več dvanadstropnih stanovanjskih hiš, ki bodo do poletja gotove.

Kulturni vesnik.

»Sen kresne noči. Ko sem po predstavi prebral krasni Zupančičev prevod tega Shakespeareovega dela, sem imel občutno boljši utis. Ali smem iz tega sklepati, da je delo samo na sebi le za uprizaritev pomanjkljivo — vsaj za moderni okus? Ljudje, ki so bili na Dunaju ali v Berlinu in na katerih besedo nekaj dam, so mi pravili, da so tam videli nekaj povsem drugega, če je moderni okus pozablja na svoje subjektivne pravice. Rad jim verjamem. Torej tiš vzrok na našem odru. Glasna krivda zadeva neenako sestavo oseba in zmožnosti posameznih članov. Časti žensk tje do ge. Šaričeve, pri kateri kvaril monotonost in skoro sentimentalnost v organu dober del njene igre. Če grem s stališča, da mora dramska pesnitev na odru napraviti večji utis, kot pa če jo bereš sam zase, so mi povsem ugajale samo figure šestih rokodelcev, ki se v prostem času bavijo z idealnostmi, kar jim pač ne moremo zameriti, če smo sposobni enega oproščujočega nasmeška. V celoti je bila predstava letošnja najboljša,

režija se je potrudila, da položi življenja ne samo v mrtve dekoracije, ampak tudi v ljudi. Če baled ni posebno motil, se imamo zahvaliti edinoletu temu, da so mu točke prepisane. Z boljimi časi doživimo boljše uprizoritve. — E.

Iz gledališke pisarne. Vsled tehničnih ovir se predstava »Figaro se ženi« v nedeljo, dne 5. t. m. ne more vršiti. Dramsko gledališče ostane ta dan zaprto.

Otvoritev prve umetnostne razstave v Mariboru, ki je bila določena za nedeljo, 5. t. m., ob 10. dopoldne, se je morala vsled nepričakovano velikega števila umetnin, ki so šele zadnji čas dospеле in s katerimi pripravljani odbor ni računal, predložiti na praznik v sredo, 8. decembra, ob 10. uri.

»Novo Evrope« 10 štev. je zelo bogata na vsebini in je posvečena narodnim manjšinam v Jugoslaviji. Med ostalimi prinaša naslednje zelo zanimive članke: VI. Dvornikovič: Masarikov nacionalizem. — A. Bilč: Socializem ili nacionalizem. — D. Novak: Organizacija Čehoslovaka u Jugoslaviji. — M. Tomandič: »Kulturbund« i skolsko pitanje Nemaca u Vojvodini. Svobodno tribuno »Novo Evrope« vsem kar najbolj priporočamo.

Konferenca književnikov. V nedeljo 12. t. m. se vrši v dvorani beogradske občine konferenca književnikov, na kateri bodo razpravljali o ustanovitvi edinstvene organizacije književnikov.

Gospodarstvo.

Gospodarski pomen konstituentice.

Naša država je silno bogata na prirodnem bogastvu, toda to bogastvo je treba šele dvigniti. Mi imamo velikanske zaklade rud, ogromne vzrode in bogata žitna polja, toda vsled slabih transportnih zvez in vsled pomanjkanja lastnega kapitala leži vse to ogromno bogastvo nedotaknjeno. Tujeva kapitala pa država ne more dobiti na razpolago, ker došleče ni bila politično konsolidirana. Amerikanci in Angleži, ki pridelo kot kapitalisti v prvi vrsti v obzir, so si rekli: »Mi že damo denar, toda mi moramo najprej vedeti, komu ga damo! Vi pravite, da ga damo Jugoslaviji — toda kdo in kak je Jugoslavija? Ali obstoji ali ne? In če obstoji danes, kdo nam garantira, da bo obstajala tudi jutri? Le počelite svoje politične razmere, povleite svojo notranjo razčisanost in razkosanost in potem nam povejte, kdo nam daie poročstvo in kdo nam lamči. Da dobimo svoji iznosoljeni denar tudi vrnien? Ali ga nam bo vračala Jugoslavija? Ali kateri ne vemo če bo obstajala ali ne? Ali ga bo vračala Srbija sama? Ali Slovenci in Hrvatje? — Vidite, pri najbolj volji vam ne moremo ničesar nasoditi, ker danes bi mi vedel, je kdo nite, nihče pa ne vedo, kdo bo plačal.« — Tako so govorili tuji kapitalisti in mi smo ostali brez tije pomoči!

Sedaj je položaj drugačen. Na mesto »provizoričnega« Narodnega Predstavništva je stopil od ljudstva izvoljeni državni zbor. Če bo ta državni zbor izrekel voljo da bodi Jugoslavija ena država (brez ozira na nieno notranjo uravilo), se bo naš državni kredit v inostranstvu dvignil to se pravi vrednost tujeva denarja proti našemu dinarju (ozirozma kroni) bo padla in dinar bo začel lezti navzgor. Skakanje vrednosti našega denarja nadraj tujemu bo potem imelo lahko nedodoljne gospodarske posledice ne samo za velike banke, ampak tudi za posameznika. Mi dobivamo n. or. pretežno večino industrijskega blaga od zunaj iz Amerike. Anelije Francije. Nemške Avstrije in nesehno Slovenci dobivajo največ robe od svojih najboljših prijateljev Italijanov. Danes velja nar čevljev ki jih dobimo iz Francije 100 francoskih frankov to je po današnjem razmerju med dinarjem in frankom okroglo 800 kron, ker je 100 frankov ieknako 800 kron. Če se bo na dvignila cena dinarju, da bo n. or. 100 frankov veljalo le 500 ali 600 ali pa še manj kron, potem je jasno da bo tudi isti par čevljev veljal namesto 800 K kot danes samo 500 ali 600 ali pa še manj kron. To velja tudi za blago vseh drugih vrst, katero upazamo.

Kakor hitro na dobimo od zunaj cenejše blago, ho morala naša industrija vse svoje dosedanje kalkulacije temeljito revidirati. Potem na nastane vprašanje, ki le za delavstvo veljavaznega pomena! Ali se bodo dale tudi v sledeči nadanja blagovnih cen delavstva, ozde obdržati na dosedanj višni? To bo hud problem, ki bo povzročil mnogo bojev in to zelo hudih bojev.

Zato konstituenta za delavne sloje ni samo političnega ampak še večjega gospodarskega domena.

Agrarna reforma v Češkoslovaški. Kakor poročajo češki časopisi, bo v Češkoslovaški razlašene v svrhu izvedbe agrarne reforme v celoti 2.710.737 ha zemlje. Od tega odpade na Češko 767.310 ha, Moravsko 780.174 ha, Šlezko 213.303, a ostanek na Slovaško. In kaj bo pri nas?

Madžarski petrolejski vrelci v angleških rokah. Madžarska vlada je sklenila z angleško tvrdko »Exploitation Company mited London« dogovor glede izkoriščanja petrolejskih vrelcev v Jugoslaviji. Tvrdka bo delala s kapitalom 500.000 funtov šterlingov. Z eno tretjino proizvode bo skozi dve leti razpolagala tvrdka. Tvrdka bo razpolagala tudi z drugo tretjino, a ostanek bo pripadel madžarski državi. V slučaju povoljnih izdov se je tvrdka zavezala ustanoviti delniško društvo z glavnico 1. milijona funtov šterlingov. Ta pogodba velja 50 let, ter se bo podaljšala za nadaljnjih 25 let, če bodo investicijski stroški tekom prvih 20 let presegli 4 milijone funte šterlingov. — Angleški znajo izrabiti položaj.

Nemško povračilo v novebru. Neko poročilo agencije Havas pravi: Nemške pošiljave premoga iz naslova reparacij v novebru so dosegle že 2 milij. 058.968 ton. Razdelil se je ta premoz, kakor sledi: 1.520.334 ton je dobila Francija, 272.864 ton Italija, 265.770 ton Bolgarija

Po svetu.

Prva avstrijska zbornica (Bundesrat) sestoji iz 22 krščanskih socialcev, 24 socialistnih demokratov in 3 vsenemcev. Vsenemci so v primeri z volitvami v narodno skupščino nazadovani in sicer v prilog socialistnim demokratom.

Komunisti na Grškem so dobili pri volitvah 14. novebra samo dva mandata iz vzhodne Makedonije, dasi je v cel državi zanje glasovalo okrog 120.000 ljudi.

Mednarodni kongres kombatanov. V Rimu je bil 1. t. m. otvorjen kongres kombatanov, kateremu prisostvujejo reprezentanti Amerike, Angleške, Italije, Romunske, Francoske, Srbije in Češkoslovaške.

Štrajh preiskovalcev severnega tečaja. Amundsen, znan preiskovalec severnega tečaja, je javil iz Cascapa v Sibiriji, da je osobe na njegovi ladji »Maud« stopilo v štrajk, ker mu ni hotel zvišati plača na 7500 frankov mesečno.

Viljemu ne gre slabo! V nemškem državnem zboru je soč. demokrat Heilmann predlagal razlastitev imetja Hohenzollercev. Predlog je meščanska večina odklonila, tako da bo Viljem na Holandskem še vedno vlačil iz Nemčije letnih 33 milijonov mark svojih »dohodkov«! Včasih je jedel žive ljudi, danes pa milijone, tako da mu se ni nič hudega.

Sport.

Nogomet. V nedeljo 5. t. m. ob 14. uri priredi SK. Ilirija ob ugodnem vremenu tekmo med svojim I. moštvom in rezervno. Kopijsna rezerva Ilirije je po dosedanjih izgrah namočnejši protivnik I. moštvu v Ljubljani, morda celo v Sloveniji. Zadnja tekma med njima, najlepša tekma domačih moštev v sezoni 1920, je izpadla 6 : 4.

Osrednji odbor S. P. D. začne z izdajanjem Planinskega Vestnika. Kdor se želi naročiti, naj pošlje svoj naslov v društveno pisarno kralja Petra trg. 5.

»Plan, kolegar!« je trdno vezan, s platnenim hrbtom ter se bode začel razpošiljati za sv. Miklavža. Osobito opozarjamo na najnovejše kolkovne lestvice, kolke za račune in stalne kolkovine, ki so natisnjene v tem koledarju. — Razprodalo sta prevzeli v Mariboru in priljaznosti trgovina Cirilove tiskarne, Koroška cesta in trgovina z galanterijo Baloh et Rosina, Grajski trg. — Cena na Korošici pod Ojstrico.

Društvne vesti.

Jugoslovanski glasbeniki Srbi, Hrvati in Slovenci se nameravajo združiti v močni skupni stanovski organizaciji »Druženju jugoslovenskih muzičarov«. Hrvati in Srbi so pravila za to organizacijo že sestavili. Obravnavala se bodo na prihodnjem skupnem kongresu glasbenikov v Zagrebu. Srbi in Hrvati so svoja pododpora v Beogradu ozir. v Zagrebu že ustanovili. Podpisani vabim in prosim vjudno vse slovenske glasbenike, skladatelje, kapelnike, dirigente, pevce in pevke - soliste, godbenike orkestrrov itd., da se udele-

že v ponedeljek 6. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Glasbene Matice razgovora gleda ustanovitve strokovne organizacije glasbenikov. — Matej Hubad, ravnatelj.

Primorski Miklavžev večer priredil klub »Soča« dne 5. t. m. v zgornji veliki dvorani Narodnega doma. Nastop Miklavža s spremljavo ob 7. uri zvečer. Darila se sprejemajo v Narodnem domu v veliki dvorani v nedeljo od 10. do 12. ure dopoldne in od 2. do 7. ure popoldne. Zavoji naj se označijo z natančnim naslovom. Po obdaritvi otrok prosta zabava s sodelovanjem orkestra Dravske divizije. Blagajna se odpravi ob 6. uri. Vstopnina za odrasle 5 K, otroci v spremstvu prosti.

Miklavžev večer priredi v nedeljo 5. dec. kegljaški klub »Venčke« v velikem salonu gostilne »Drašček«, Bohoričeva ulica 9. Za poredne so pripravljene velike »miklavževke« ter se hudiči že veselijo svojega plena. Pridni pa bodo obdarovani, poleg tega jih čaka pa še ciklina loterija. Darila se sprejemajo do nedelje opoldne, Začetek ob 17. uri.

Dober dan! in nikakih bolečin ne bodeje imeli če vporabljate Fellerjev Elsa fluid in Elsa kroglice. 6 dvoimatih ali 2 specialni steklenici Elsa fluida 420—K. 6 škatlic Elsa kroglice 18.—K. Ideal vseh sredstev za nevarne lenote so Fellerjeva obrazna nomada močnejše vrste 15.—K. Fellerjevo pravo medicinsko mlijno mlečno mijo z znanko »Elsa« 19.—K. Fellerjeva Tannokina nomada za rasti las veliki lonček 15.—K. — Tudi vsi drugi Elsa izdelki tvrdke Euzen V. Feller v Donji Stubci. Elsatze št. 252 na Hrvatskem so vseskoz zanesljivi in nprinaročljivi. (1)

Izdatelj: Ivan Milnar. Odgovorni urednik: Jak Vehovec.

Velika URARSKA RAZPRODAJA

radi opustitve trgovine.

Naznanjam slav. občinstvu, da se vrši 7. decembra t. l. od 9. ure zjutraj do 16. ure prostovoljna javna dražba. Razprodajale se bodo raznovrstne ure, veržice, obeski, velika zaloga garnitur in orodje. Proda se vrši Gosposvetska (prej Marije Terezije) cesta 7.

K. LINHART, mar.

Amerikansko strojno OLJE

olja, lahko, za vretina, olje za transmisijske, olje, strojno, za poljed. stroje, olje, strojno, za težke stroje, olje za avtomobile, lahko, olje za avtomobile, izred. težko, olje za cilindre, olje proti prahu.

Glavna zaloga: Medic, Rakovec & Zankl, d. o. z. prej A. Zankino - si - ovi.

JURJEVO

terpentinovo čistoilo za čevlje.

razpošilja glavna zaloga

M. TREBAR

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 6. Telefon 539.

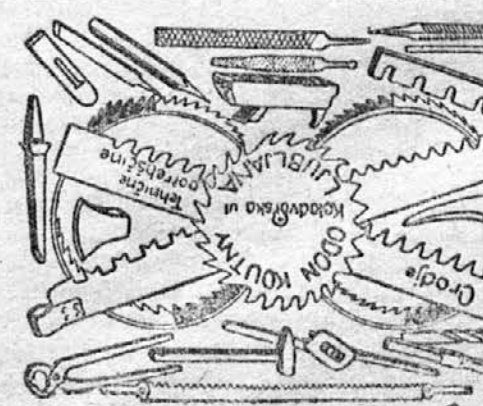
! Proti Griži!

Zdravniško priporočeno črno dalmat. vino

KUC

se dobi edino v gostilni pri »DALMATINCU«, Sodna ulica 4.

Kdor si želi nabaviti pristnega in znanega
haložana
naj se blagoviti poslužiti tvrde:
Prva haloška trgovina z vinom
ANTE KORENJAK in drug pri
Sv. Barbari v Haložah.

COSULICH-LINE TRST-AMERIKA
NEW-YORK - BUENOS-AYRES - RIO DE JANEIRO - SANTOS - MONTEVIDEO.

Brezplačna pojasnila in prodaja voznih listov za potnike
iz Slovenije edinole pri
Simon Kmetec, Ljubljana,
Kofodvorska ulica štev. 26.

F. BRUMAT
LJUBLJANA
Manufaktura in tkanine.
Mestni trg 25.

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepletkano hišo, pohištvo in lakirane vozne koles v peti, naj se obrne na tvrdo
STONE MALGAJ
Ljubljana stavbeni in pohištveni inženir in tesar Ljubljana
Kofodvorska ulica št. 6

COKLJE
trpežno izdelane, gornji del iz dobrega usnja izdeluje
„Čevljarska zadruga“
Vrbovec pri Mozirju. Zahtevajte cenik!

Glavno zastopstvo na:
UNDERWOOD pisalni stroj
OPALOGRAPH razmnoževalni aparat
ima tvrdka
THE REX Co., Ljubljana
Seienbergova ul. 7/I. in Gradišče 19.
Moderno urejena popravilnica za vse pisarniške stroje

Melnic
ČAJ
nove žetve dospel.
Podružnica: Ljubljana, Aleksandrova cesta 1.
Telefon 544.

Najprimernejša
darila za Miklavža
Obleke, površniki, zimske suknje, klobuki, čepice itd. se dobe najceneje pri
prvi kranjski razpošiljalni
Schwab & Bizjak
Ljubljana, Dvorni trg 8.

Za otroke se priporočajo:
I. Kleinmayr-Bambergove umetniške knjige z mnogimi večbarvnimi slikami: Oddelek A: **Pravljice.**
Tekom prihodnjih dni izidejo: Št. 1. Rdeča kapica. Št. 2. Pepelka. — Št. 3. Trnoljčica. — Št. 4. Sneguljčica. Enajst nadaljnjih pravljic izide pozneje. — Cena vsaki pravljici 32 K.
II. Fr. Rojec: „Tončkove sanje na Miklavžev večer“. Mladinska igra s petjem v treh dejanjih. Vpodobila I. Erbežnik in F. Rojec. — Cena 20 K.
III. Tuckove: „Knjige za slikanje dopisnic“, in sicer: 1. „Za kratek čas“. — 2. „Zaklad za otroke“. — 3. „Mladi umetnik“. — 4. „Otroški vrtec“. — Cena vsaki knjigi 16 K.
Za odrasle pravkar izšla knjiga Cankar: „Mimo življenja“, trinajst novel in črtic iz svojih mladih let, navadna izdaja 20 K, vezana 30 K, prednostna izdaja 40 K.
Vse te knjige so jako prikladne za Miklavžovo in božično darilo; v veliko veselje pa so otrokom tudi ob vsaki dragi priložnosti. Naročajo se v naši knjigarni in po vseh drugih knjigotrdnicah.
Naj se zahteva božični katalog najnovejših del od **lg pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.**

Priporočila se tvrdka
Jos. Petelinc, Ljubljana,
Sv. Petra nasip 7.
tovarniška zaloga šivalnih strojev
za rodbinsko rabo v vseh oprelih, za obrtnike, krojače in čevljarje, material kot v mirni dobi na zalogi, original Singer cylinder stroji, dalje igle, ošice ter posamezne dele za vse sisteme šivalnih strojev. Dospela je velika pošiljka raznega galanterijskega, modnega in toaletnega blaga, jedinega orodja, aluminijum žlic, krega čevljarskega orodja, vezalne, tkanine itd. — **brez zmanj na drago in debelo.**
Opozarjajo se gg. trgovci, obrtniki in gosti ničarji!

UKAZ
ni ampak ogromen dobiček naredite, ako še danes naročite ilustrovan cenik ali greste v veletrgovino R. STERMECKI, CELJE št. 314, katera je dobila ogromne množine sukna, parhenta, volne, cefirja, druka in raznega manufakturnega blaga iz inozemstva ter prodaja po čudovito nizkih cenah.

